

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE
PRÁVNICKÁ FAKULTA

KATEDRA TRESTNÍHO PRÁVA

POSUDEK Oponenta PRÁCE

Téma práce : Alternativy nepodmíněného trestu odnětí svobody
Autor : Irene Sheila Geaney
Vedoucí diplomové práce: JUDr. Jaromír Hořák, Ph.D.
Oponent : JUDr. Bc. Jiří Říha, Ph.D.
Rozsah práce: celkem 110 stran, z toho 90 stran vlastního textu
Datum odevzdání práce: 11.9.2012

1. Aktuálnost (novost) tématu: Alternativy nepodmíněného trestu odnětí svobody jsou stále aktuálním tématem. Tak je tomu zvláště v dobách hospodářské krize, kdy stát projevuje snahu šetřit finanční prostředky mimo jiné i v nákladech na výkon nepodmíněného trestu odnětí svobody. O tom svědčí také rozšiřování výčtu druhů trestů nahrazujících nepodmíněný trest odnětí svobody, rozšiřování možností ukládání těch stávajících alternativních trestů, úprava pravidel, podle nichž má dojít k nařízení náhradního trestu odnětí svobody etc. I s ohledem na poslední novelizace trestního zákoníku, které se významně dotkly alternativních trestů jde o téma hojně diskutované, přesto však ponechávající značný prostor pro úvahy při zpracování diplomové práce. I s ohledem na neustálý tlak exekutivy na omezení počtu vězňených osob a s tím související předkládané návrhy na novelizaci trestního zákoníku a trestního řádu je třeba se tomuto tématu dlouhodobě a opakovaně věnovat, jde o téma stále živé a aktuální, tedy vhodné ke zpracování v diplomové práci. I u tohoto tématu je pak vhodné hledat inspiraci v zahraničí.

2. Náročnost tématu na:

- teoretické znalosti – byly potřeba znalosti z oboru trestního práva hmotného, popř. též z kriminologie, zejména penologie, příp. dalších doprovodných věd kriminálních, ale též takových věd, jako je právní teorie a filozofie; vybrané téma je vhodné pro účely diplomové práce, nicméně vhodná je též určitá praktická zkušenost, příp. znalost kazuistiky,
- vstupní údaje a jejich zpracování – diplomantka se měla zabývat současnou právní úpravou, měla případně zohlednit současnou i dřívější judikaturu, příp. provést analýzu současného stavu (i za pomoci statistických dat), též se nabízela možnost srovnání historického či mezinárodního,
- použité metody – odpovídají tématu, diplomantka provedla analýzu současného stavu, neprováděla však již komparaci historickou či mezinárodní.

3. Kritéria hodnocení práce:

- **Logická stavba práce:** Diplomantka rozdělila práci do šesti číslovaných částí, kterým předchází úvod, po nich následuje závěr, seznam literatury, abstrakt, klíčová slova a seznam zkratk. Struktura práce se jeví jako logická, první dvě kapitoly jsou obecné, diplomantka nejprve rozebírá trest, poté se v druhé kapitole zabývá alternativami nepodmíněného trestu odnětí svobody. S ohledem na vymezení v úvodu a i v prvních dvou kapitolách pak další kapitoly (třetí až šestá) pojednávají o jednotlivých trestech. Zde je zajímavé zařazení podmíněného trestu odnětí svobody na druhé místo za domácí vězení, což diplomantka v práci též zdůvodňuje tím, že domácí vězení považuje za závažnější a přísnější alternativu nepodmíněného trestu odnětí svobody (to za předpokladu, že se odsouzený k podmíněnému

trestu odnětí svobody později osvědčí, ovšem do jisté míry platí i o dalších alternativních trestech, o nichž diplomantka dále pojednává). Všechny kapitoly jsou pak vnitřně členěné na podkapitoly, a to (shodou okolností) vždy na čtyři, v jádru práce, které tvoří pojednání o jednotlivých alternativních trestech, diplomantka na první místo zařazuje podkapitolu, kterou čtenáře uvádí do problematiky, hledá zde kořeny jednotlivých trestů, zmiňuje cizozemské právní úpravy, pak následuje rozbor hmotněprávní a poté i procesněprávní úpravy jednotlivých trestů v České republice a na posledním místě vždy shrne získané poznatky ve zhodnocení naší současné úpravy. Ani této struktuře nelze nic vytknout, naopak se jeví jako logická, již v průběhu práce takto činí diplomantka dílčí závěry, které pak vcelku a v koncentrované podobě prezentuje na závěr své práce. Strukturu práce tak lze považovat za logickou, kapitoly na sebe plynule navazují, a i když jde o práci již rozsáhlejší, díky vhodně zvolené struktuře může čtenář vybrat konkrétní zvolené téma a naleznе ihned příslušné partie práce, kde může hledat odpovědi.

- **Práce s literaturou (využití cizojazyčné literatury) včetně citací:** Diplomantka cituje z cizích prací standardním způsobem. Přehled použité literatury svědčí o tom, nejen že se diplomantka seznámila se základními prameny poznání, jak je tomu u daného typu prací obvyklé, ale dokonce že studiu zvoleného tématu věnovala skutečně hodně času a pozornosti, neboť přehled použité literatury je na diplomovou práci mimořádně rozsáhlý, vedle standardních pramenů (učebnic, komentářů) nechybí základní monografie na dané téma (zejm. Ščerbova, Sotoláře, Púryho a Šámala) ani odborné články (byť zde pochopitelně nejde o komplexní přehled, chybí některé články od Kalvodové, Novotného, Vanduchové či Válkové). Velmi je třeba ocenit především čerpání poznatků z cizozemských pramenů, a to nejen z učebnic, ale též z monografií a odborných článků, úctyhodný je též přehled cizozemských právních předpisů, s nimiž diplomantka pracovala. Ze samotného textu práce a hojně užívaných odkazů v práci samé je pak patrné, že nejde o pouhý soupis náhodně vybraných děl, ale že jde o seznam pečlivě vybrané a skutečně použité literatury, což se týká též především zdrojů cizojazyčných. Při citaci pramenů diplomantka dodržuje jednotný formát v zásadě odpovídající ČSN ISO 690, resp. 690-2 (snad jen s výhradou oddělování autora od díla, kde v některých případech diplomantka používá dvojtečku namísto tečky).
- **Hloubka provedené analýzy (ve vztahu k tématu):** Diplomantka nejprve ve dvou úvodních kapitolách rozebírá pojem trestu, jeho účel a funkci, zabývá se tématy právně-filozofickými, celkem střízlivý pohled má na dnes moderní a prosazovanou tzv. restorativní justici. Ve druhé kapitole v nástinu alternativ nepodmíněného trestu odnětí svobody se věnuje historickým otázkám, zkoumá zahraniční vzory pro postupné zavádění alternativních trestů, pracuje s kriminologickými daty. Kriminologická data jsou předmětem rozboru i v dalších kapitolách o jednotlivých trestech. Zde je opět třeba ocenit především hloubku mezinárodního a historického srovnání a naznačení možné inspirace pro další vývoj a využití alternativních trestů v našich podmínkách. Diplomantkou provedený rozbor české právní úpravy je na standardně dobré úrovni, diplomantka i v průběhu rozboru navrhuje změny de lege ferenda (např. obligatorní vyžádání si stanoviska spolubydlících osob při ukládání trestu domácího vězení - TDV). Diplomantka upozorňuje na některé nedostatky právní úpravy, zaujímá vlastní stanoviska, která stručně odůvodňuje, takový přístup je třeba ocenit, byť se závěry čtenář nemusí souhlasit (tak např. nesouhlasím s tím, že by soud mohl vymezit časové období u TDV na plných 24 hodin, a to denně, což by pak znamenalo, že odsouzený bude nutně odkázán na další osobu s výživou a obstaráním osobních záležitostí). Diplomantka se v práci vyvarovala hrubých chyb, rozbor právní úpravy vychází z běžného učebnicového a komentářového výkladu, je dostatečný, jsou zmíněny i problémy současné právní úpravy, k nimž diplomantka zaujímá vlastní, zpravidla odůvodněné stanovisko. Jen na některých místech bych očekával hlubší a podrobnější rozbor (např. otázky vymáhání peněžitého trestu a problémy jeho přeměny v jiné alternativní tresty, což diplomantka obhájuje, nicméně neřeší konkrétní výměry a praktickou stránku věci při těchto přeměnách, zvláště pak dopad nové právní úpravy do praxe, tedy do počtu ukládaných peněžitých trestů a úspěšnosti vykonávacího řízení). Je ovšem nutno přiznat, že takové rozboru u všech alternativních trestů by ještě více zvětšovaly rozsah práce, který je už tak v porovnání se

- základními požadavky na diplomovou práci několikanásobný.
- **Úprava práce (text, grafy, tabulky):** Úprava textu je řádná, úhledná, práce je členěna standardním způsobem do odstavců. Byť diplomantka pracuje se statistickými údaji, které v textu zmiňuje, grafy či tabulky do práce nezařadila.
 - **Jazyková a stylistická úroveň:** Diplomantka užívá spisovného jazyka, práce je psána čtivě, až na výjimky se neobjevují gramatické chyby, stylistické nedostatky či neobratná vyjádření. Diplomantka také (až na výjimky – např. legitimovat a legitimizovat) užívá přiléhavé pojmy a správnou právní terminologii.

4. Případné další vyjádření k práci: Diplomantka zpracovala poměrně obtížné a kontroverzní téma. Diplomantka na více místech práce se nebojí zaujmout vlastní stanovisko a jej obhajovat. Způsobem zpracování, rozsahem a přehledem historickým i mezinárodním vycházejícím z probádání řady právních pramenů, odborné literatury, ale i rozhodnutí soudů a soudních i jiných statistik se rozhodně jedná o práci nadprůměrnou, která má vysokou kvalitu a která není běžně na PFUK předkládána. Na tomto závěru nemohou nic změnit ani shora uvedené drobné výtky, které jsou spíše podnětem pro samotnou diplomantku, pokud by se chtěla tématem dále zabývat. Jinak řadu svých poznatků a závěrů může diplomantka již nyní využít k publikaci v odborných časopisech.

5. Připomínky a otázky k zodpovězení při obhajobě:

- *Rozebrat problémy přeměny peněžitého trestu na jiné alternativní tresty.*

6. Doporučení / nedoporučení práce k obhajobě. Doporučuji k obhajobě.

7. Navržený klasifikační stupeň: 1 (výborně)

V Praze dne 14. ledna 2014

JUDr. Jiří Říha, Ph.D.
oponent